

Sosyal taşıma kapasitesi: İçmeler-Marmaris örneği*

Social carrying capacity: İçmeler-Marmaris sample

Gönderim Tarihi / Received : 18.07.2020

Kabul Tarihi / Accepted : 22.04.2021

Doi: <https://doi.org/10.31795/baunsobed.771210>

Gizem ÖZGÜREL1**

Mesut BOZKURT²

Kadir BAYSAL³

ÖZ: Deniz, güneş ve kum amaçlı tatile yönelik turizmin 1950'li yıllardan itibaren yerli ve yabancı turistlerini çekmeye başlayan Marmaris destinasyonunda, İçmeler Mahallesi büyük ölçekli turizm işletmelerinin yer aldığı, ekonomik açıdan yürütülen faaliyetlerin turizm odaklı olduğu bir yerleşim yeridir. İçmeler'de konaklamadan, yiyecek işletmelerine, hatıra eşya dükkânlarından eğlence işletmelerine, turistlerin yerel halkla iç içe olabildikleri apart oteller bulunmakta ve mavi bayraklı plajlarıyla farklı bir turistik doku sergilemektedir. Deniz, güneş ve kum amaçlı tatile yönelik turizme dayalı yapısıyla İçmeler'de tüm turizm paydaşlarının beklentilerinin karşılanabilmesi ve turizmin sürdürülebilir kılınması için sosyal taşıma kapasitesi durumunun, turizm planlamacıları ve turizm yönetiminden sorumlu yetkililerce bilinmesi gerekmektedir. Çalışmanın ortaya çıkmasında, İçmeler'de sosyal taşıma kapasitesi hangi düzeydedir? sorusu etkili olmuş, bu bağlamda yapılan çalışma ile yerel halkın turizme ve turiste yönelik sosyal taşıma kapasitesi, bir diğer ifadeyle turizm faaliyetlerinden ve turistlerden hoşnut olup olmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Saha araştırması için yerel halktan 400 kişiye anket dağıtılmış, geri dönen ve geçerli olan 315 anket formundan elde edilen veriler SPSS 22.0'da analiz edilmiştir. Yerel halkın "sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi" düzeyi yüksek ($3,846 \pm 0,646$), alt boyutları oluşturan "piyasa değer ve gelir artışı" boyutu çok yüksek ($4,295 \pm 0,851$); "geleneksel ve psikolojik değişim" ($3,893 \pm 0,880$); "sosyo-ekonomik değişim" ($3,611 \pm 0,838$) ve "fiziksel

¹Bu çalışma 3-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi'nde düzenlenen 4. Uluslararası Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Sempozyumu'nda "Turizm Destinasyonlarında Sosyal Taşıma Kapasitesi: Marmaris Örneği başlığı ile bildiri olarak sunulmuştur.

²Sorumlu Yazar / Corresponding Author

¹Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü, gizem.ozgurel@balikesir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1161-3721>

²Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, mesutbozkurt@comu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3000-6422>

³Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmaris Turizm MYO, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü kadimbaysal@mu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2652-6767>

gelişmişlik" ($3,695 \pm 0,982$) boyutlarının düzeyi yüksek olarak saptanmıştır. Ayrıca katılımcıların %75,6'sının ($n=238$) "İçmeler'de turizmin gelişmeye devam etmesini istedikleri" ve "turizm deneyimlerinden hoşnut oldukları" sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda yerel halkın turizme yönelik deneyimlerinde, sosyal taşıma kapasitesinin İçmeler'de aşılmadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İçmeler-Marmaris destinasyonu, İçmeler yerel halkı, Sosyal taşıma kapasitesi, Taşıma kapasitesi türleri.

ABSTRACT: In the destination of Marmaris that began to attract domestic and foreign tourists of sun, sea, and sand tourism as of the 1950s, İçmeler district is a settlement where large-scale tourism businesses are located and economic activities are focused on tourism. In İçmeler, there is plenty of opportunity for tourists, including accommodation, restaurants, souvenir shops, places of entertainment, and apart-hotels where tourists can spend time with the local people. It also presents a different touristic texture thanks to its blue flag beaches. In order to meet the expectations of all tourism stakeholders and make tourism sustainable in İçmeler with its sun, sea, and sand tourism-based structure, social carrying capacity should be known by tourism planners and officials responsible for tourism management. The question "What is the social carrying capacity of İçmeler?" has inspired the study, and the social carrying capacity of the local people towards tourism and tourists -in other words, whether they are satisfied with tourism activities and tourists was tried to be determined through the study conducted in this sense. For field research, the questionnaires were administered to 400 local people, and the data obtained from 315 responded and valid questionnaires were analyzed using SPSS 22.0 package program. It was determined that the local people's level of "tourism experience towards social carrying capacity" was high ($3,846 \pm 0,646$), that the "market value and income increase" subscale was very high ($4,295 \pm 0,851$), while "traditional and psychological change" ($3,893 \pm 0,880$), "socio-economic change" ($3,611 \pm 0,838$), and "physical development" ($3,695 \pm 0,982$) subscales were found to be high. Besides, it was concluded that 75.6% ($n=238$) of the respondents "desired tourism to continue developing in the region" and "they were satisfied with their tourism experiences". In line with the findings, it can be said that the social carrying capacity was not exceeded in the experiences of local people towards tourism in İçmeler.

Keywords: İçmeler-Marmaris destination, Local people of İçmeler, Social carrying capacity, Types of carrying capacity.

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

Tourism carrying capacity is defined as a dynamic concept, shaped around tolerance-levels that evaluate the environmental and socio-economic conditions of tourism destinations (Maggi & Fredella, 2010). The concept of carrying capacity is described as the level of presence of tourists that affect the local communities, environment and economy in a way that is satisfactory and sustainable for both tourists and local communities (Ivanova, 2015). Vishwambhar (2018) examined tourism carrying capacity with its three basic dimensions: physical-ecological (landscape, climate, ecological capacity), economic-political (local resources, population size, economic structure, cultural and local heritage), and socio-demographic (ready labor, education level, cultural identity, tourism experience, absorptive capacity). Castellani and associates (2007) classified carrying capacity into three categories: physical (or ecological), economic and social carrying capacity.

Social carrying capacity, one of the dimensions of carrying capacity, explains the level of tolerance of host population for the presence and their opinion on the number of tourists. Social carrying capacity can be discussed under two components: the quality of experience that visitors will accept before seeking alternative destinations and the degree of tolerance of the host population to the presence of tourists. When the social carrying capacity is exceeded in the tourism destination; social relations between tourist and host population develop negatively, social interaction can be negative, and this may lead to conflicts and generate social tensions.

Methodology

The aim of the study was to reveal whether local people want tourists in İçmeler, one of the tourist attraction centers and settlements of Marmaris, and whether they have a reaction to tourism and tourists. The research population consisted of local people residing in İçmeler (Marmaris, Muğla). In the field research conducted between March 10 and March 25, 2018, a total of 315 participants were reached using snowball sampling. The Cronbach's alpha was found as .88. Descriptive statistical methods (number, percentage, mean, standard deviation) were used to evaluate the data.

Findings and discussion

The findings on the relations of local people with tourists, the frequency of encountering with tourist behaviors and their attitudes were as follows: In terms of the answers of the question *"For what reason did tourists mostly contact with you?"*, answers were as follows: *"To learn the local culture"* (n=113), *"Inevitable*

communication only for shopping" (n=97), "Local people want to communicate with tourists" (n=53), and "Getting permission to take photos" (n=32). Findings indicate that local people-tourist relations are based on sincerity and happen without looking after their interests, as intimate relations, at higher rates. Examining the participants' views on "**Better ways of communicating with tourists**", the answers were as follows: "Tourists should be more sympathetic" (n=109), "I have to sympathize with tourists" (n=83) and "I have to be bolder" (n=71). The answers of participants to the item "**Frequency of witnessing tourist misbehavior**" were as follows: "I have never witnessed" (n=86), "I rarely witness" (n=81), "Sometimes I witness" (n=77), "I often witness" (n=41) and "I always witness" (n=30). Local people were asked "**What did you see as the most disturbing behavior of tourists?**" and their answers were as follows: "They set a bad example" (n=75), "They are penny-pinchers" (n=44), "They act contemptuous behaviors" (n=29), "They are rude" (n=27) and "They are selfish people" (n=25). The answers of the participants to the question "**How do you react to the disturbing behavior of the tourists?**" were as follows: "I think what the tourists are doing is wrong, but I don't say anything." (n=91), "I warn them politely" (n=88), "I comprehend them" (n=80). 75.6% of the local people (n=238) expressed their thoughts as "Tourism should continue to develop in İçmeler". Regarding the attitudes of locals of İçmeler towards tourists/tourism, İçmeler is between *Euphoria* and *Apathy* stages of Doxey's Irritation Index and is at the development stage of Butler's Life Cycle Model, and that the local people feel euphoria as they did not lose their right to speak. Examining local people's "**Tourism experience towards social carrying capacity**"; "**Traditional and psychological change**" (3,893 ± 0,880); "**Socio-economic change**" (3,611 ± 0,838); "**Physical development**" (3,695 ± 0,982); "**market value and income increase**" (4,295 ± 0,851) subscales and "**Tourism experience towards social carrying capacity**" (3,846 ± 0,646) scores were at high levels. Local people highly agreed with the statements "Increased the land prices" (4,280 ± 1,015), "Increased rents" (4,310 ± 0,986) and "Increased the prices of the products used by the local people" (4,300 ± 0,977) under the dimension of "**Market value and income increase**". In all of the statements about "**Traditional and psychological change**"; participants highly agree that it caused changes in: "Traditions and customs" (3,830 ± 1,229); "Life style" (4,000 ± 1,104); "Way of dressing" (4,000 ± 1,057); "Female participation in production" (3,900 ± 1,041); "Interaction with tourists" (3,860 ± 0,997) and "Intra-family communication" (3,770 ± 1,278). In "**Socio-economic change**" dimension, "Further promotion of region" (3,940 ± 1,028) and "New employment opportunities in region" (3,650 ± 1,102) were the statements with the highest average score. The region, which is on the carpet with festivals and various activities, is becoming more well-known with both the activities and the recommendations of tourists who are satisfied with their visits. The local people highly agree that it "Provided the development of

water and electricity networks and roads in the region” ($3,470 \pm 1,187$) and “*Ensured the development of landscaping, parks and gardens, hotels and restaurants in the region*” ($3,890 \pm 1,047$), which form the “**Physical development**” dimension.

Conclusion and recommendations

Carrying capacity constitutes a fundamental parameter in ensuring the sustainability of tourism destinations, continuity of life quality perceived by local people, showing positive attitudes towards tourism and tourists, and for the satisfaction of tourists with their vacation experiences.

Results support the presence of high-level of positive attitudes towards tourism and tourists in İçmeler regardless of economic reasons. Although the presence of situations such as inflationary pressure, increase in rent and real estate prices (negative economic effects of tourism) are observed in İçmeler, it can be said that it does not have a significant negative effect on the attitudes of locals towards tourism and tourists.

The findings indicate that the locals of İçmeler, who participated in this research, perceive both positive and negative effects on tourism in “*socio-economic change*” dimension of their perceptions about their tourism experiences and that they perceive the positive effects of tourism experiences at a high level in all other dimensions. These results support the presence of a general view that the local people will not blame tourism for the negative experiences they have in İçmeler. The views of the majority of the local people (75,6%) that tourism should continue to develop shows that they have a high level of satisfaction with their tourism experiences towards social carrying capacity.

In order to plan the strategic sustainable development of tourism destinations, the private sector, which is an important stakeholder of the public and destination management organizations, should not ignore tourism carrying capacity for improving their tomorrows and for a successful management in their planning and marketing activities. Since the social carrying capacity analysis will gain strength with the support of the local people in the implementation of tourism development scenarios in the destination, it should be kept in mind that effective results can only be achieved by gaining the expectations and sympathy of the local people.

Giriş

Taşıma kapasitesi; turizm destinasyonları açısından göz ardı edilemeyecek düzeyde öneme sahip, çok boyutlu ve kapsamlı irdelenmesi gereken bir konudur. Turizm destinasyonlarının çekiciliklerini korumalarında, turizm gelişimine devam edebilmelerinde, yerel halk, turistler, turizm işletmeleri ve diğer paydaşların (yerel yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları vb.) beklentilerinin -sürdürülebilirlik ekseninde, optimal düzeyde- karşılanmasında taşıma kapasitesi sınırları belirleyici olmaktadır. Turizm sektörünün varlık kazanması ve büyümesinde önemli bir paya sahip olan, bel kemiğini oluşturan doğal, sosyal ve kültürel kaynakların tahribatı ve hatta yok olması turizm ve çevre arasındaki paradoksu oluşturmaktadır. Destinasyonların sahip olduğu flora ve faunanın, ekonomik ve sosyal değerlerin, doğal ve insan yapımı mirasların turizm arzını oluşturması, yöre halkını turizm faaliyetlerinin yarattığı sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel sonuçlar ile karşı karşıya bırakmaktadır. Turizm faaliyetlerinin geliştiği ve çeşitlendiği destinasyonlar ile ilgili yapılan çalışmalarda, ağırlıklı olarak yaratıldığı ekonomik etkiler üzerinde durulmuştur (Tyrrell ve Johnston, 2006). Ancak destinasyonlarda turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında, turizmin sosyal çevre ile olan ilişkisi önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde; turizm faaliyetleri ve turistlerin destinasyonlara yönelik ziyaretleriyle ortaya çıkan aşırı kaynak tüketimi, sosyal çevrede bozulmalar ve turist-yerel halk çatışmaları gibi birçok önemli konu gündemde yerini almıştır. Turizmde taşıma kapasitesi mekânsal olarak spesifik ve doğrusal olmayan bir yapı sergilemektedir (Liu vd., 2018). Turizm, yapısı itibarıyla insan ilişkilerine dayalı, sosyal temas ve karşılaşmalardan oluşan bir olgudur. Turistin sürekli ikamet ettiği yerden geçici bir süreliğine turizm destinasyonuna gidişi, sürekli kalışa dönüşmeyen hareketi ve bu hareketlilik sırasında yaşanan ilişkiler turizmin sosyal boyutunu oluşturmaktadır. Turizm destinasyonlarında bir araya gelen yerel halk ve turistler sosyal gerçeklik içerisinde birbirleri ile temas etmekte, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmakta, resmi ve resmi olmayan sosyal ilişkiler kurmakta ve sosyal etkiler yaratarak birbirlerini etkilemektedirler.

Turizmin sosyal, kültürel, ekonomik, fiziki ve doğal çevrede olumlu etkiler yaratmasında; planlı, düzenli bir turizm gelişimi büyük bir öneme sahiptir. Turistin gelip geçiciliğine karşın destinasyonda yaşayanlar kalıcıdır. Yerel halkın yaşamını sürdürdüğü, bir kısmının doğup büyüdüğü destinasyon, gündelik olanın deneyimlendiği, sürekli ikamet söz konusu olduğu, coğrafi bir yerin ötesinde çeşitli ilişki ve etkileşim katmanlarıyla, gündelik yaşam pratiklerinin deneyim ortamları anlamı taşımaktadır. Destinasyonda yaşayanların yaşam kalitelerini olumlu yönde etkileyen turizm faaliyetlerinin, kendilerinde yarattığı memnuniyet, turizme yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerinde ve turizme destek olmalarında önemli bir etki kaynağı olarak görülmektedir (Özgürel, 2020). Yerel halkın yaşam kalitesi düzeyini düşüren çevresel bozulma-

lar, turizm ve turistten rahatsız olmalarına, turizme yönelik olumsuz tutum ve turistleri destinasyonda istemeyerek karşı duruş sergilemelerine sebep olmaktadır. Taşıma kapasitesi, turizm destinasyon yönetimlerinin stratejik kararları, zamana ve mekâna özgü yerel çözümlere dönüştürme çabaları ile belirlenebilecek, çok yönlü bir durumdur. Turizm sürdürülebilirliğinin temel bir unsuru olarak algılanan turizmde taşıma kapasitesi; “turizmin potansiyel olumsuz etkilerini önlemek ve uzun vadede turizm destinasyonunun yaşanabilirliğini korumak içindir.”. Turizmin, destinasyonlar üzerindeki etkisinin analiz edilmesinde taşıma kapasitesi, bir çerçeve olarak kullanılmaktadır (Ivanova, 2015). Turizmde taşıma kapasitesi; destinasyonların turizmin yarattığı çevresel olumsuz etkilere karşı sürdürülebilirlik ekseninde kaldırabileceği yük, taşıyabileceği üst sınırdır. Bu bağlamda turizmde sosyal taşıma kapasitesini; destinasyonda yaşayan yerel halkın turistlerle, sosyal çatışmadan uzak, karşılıklı sürdürülebilir ilişkiler yaşama sınırı olarak tanımlamak mümkündür.

Çalışmada; Muğla ili Marmaris ilçesi İçmeler yerleşiminin sosyal taşıma kapasitesinin düzeyi, yerel halkın görüşleri öğrenilerek, tespit edilmeye çalışılmıştır. Kitle turistlerinin tercih ettiği, deniz-kum-güneş ve gece hayatı ile ön plana çıkan destinasyonda, yerel halkın sosyal taşıma düzeyi araştırılarak, İçmeler turizminin geleceğine yönelik ışık tutulması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında taşıma kapasitesi kavramı, turizmde taşıma kapasitesi ve turizmde sosyal taşıma kapasitesi üzerinde durulmuştur. Devamında saha çalışmasından elde edilen bulgular analiz edilerek yorumlanmış, sonuç ve öneriler ile çalışma sonlandırılmıştır.

Literatür taraması

Taşıma kapasitesi kavramı ve turizmde taşıma kapasitesi

Bir bölge ya da yörede turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, turizmden kaynaklı olumlu ve olumsuz çeşitli etkileri de beraberinde getirmektedir. Destinasyonlarda turizmin olumlu etkilerinin artırılarak, olumsuz etkilerinin minimize edilmesi ise ancak sürdürülebilir turizm anlayışı ile mümkün olmaktadır. Turizmin sürdürülebilirliği için, destinasyonlarda sahip olunan kaynakların, koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi gerekmektedir. Turizm planlanmalarının ve geliştirilecek stratejilerin, destinasyonların çevresel yapılarının taşıyabileceği yükler ekseninde oluşturulması gerekmektedir. Turizm destinasyonlarının onarılamaz bir çevresel tahribata ulaşmadan taşıyabileceği, hacim ve yoğunluk bakımından bazı sınırlara sahip olduğu gerçeği, taşıma kapasitesine odaklanılmasını gerekli kılmaktadır (López-Bonilla ve López-Bonilla, 2008).

Taşıma kapasitesi kavramının uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Kavram Thomas Malthus tarafından 1798’de geliştirilmiş (George ve Kini, 2016), ilk olarak

1838 yılında Verhulst tarafından ekolojide Lojistik Büyüme Eğrisi Teorisi'nde kullanılmıştır (Budd, 1990, Watson ve Kopachevsky, 1996'dan; Wei vd., 2015). Kaynak yönetiminde temel bir konu olan taşıma kapasitesi, 1960'lardan bu yana turizm ve rekreasyon çalışmalarında yaygın olarak incelenmiştir (Trakolis, 2003; Kennell, 2016). Turizmde taşıma kapasitesi konusu 1970 ve 1980'lerde önemsenerek üzerinde durulan bir konu haline gelmiş, turizm destinasyonlarının çevresel ve sosyo-ekonomik koşullarını değerlendiren tolerans düzeyleri üzerinde şekillenen, dinamik bir kavram olarak görülmüştür (Maggi ve Fredella, 2010). Castellani ve diğerleri (2007) taşıma kapasitesi kavramının, esneklik ile bağlantılı olduğunu vurgulamakta, çevre veya bileşenlerinden biri için kabul edilebilir maksimum etki seviyesi ve önceki durumun iyileşme kabiliyeti olan ölçüm gerekliliğinden doğduğunu ifade etmektedir. Taşıma kapasitesi kavramına ve ölçümüne yönelik çeşitli eleştiriler de bazı araştırmacılarca dile getirilmekte, boşluklar olduğu ifade edilmektedir (Lindberg vd., 1997; Buckley, 1999; Papageorgiou ve Brotherton, 1999).

Turizmde taşıma kapasitesi kavramı; "fiziksel, ekonomik, sosyo-kültürel ortamın, tahrip olmasına ve ziyaretçilerin memnuniyetlerinde kabul edilemez bir azalmaya neden olmadan, aynı anda bir turizm destinasyonunu ziyaret edebilecek maksimum kişi sayısı olarak tanımlanmaktadır (World Tourism Organization [UNWTO], 2018). Kavram Ivanova (2015) tarafından; hem yerel toplumu, çevreyi ve ekonomiyi hem turistler, hem de yerel halk için tatmin edici ve uzun vadede sürdürülebilir olacak şekilde etkileyen turist varlığı seviyesi olarak açıklanmaktadır. Turist varlığı ile turistlerin kalış süresi, turistlerin/yerel halkın özellikleri, ziyaretçilerin coğrafi olarak yoğunlaşma durumları ve turizmin mevsimsellik durumunun derecesi gibi çeşitli faktörlere araştırmacı tarafından atıfta bulunmaktadır. Turizm destinasyonlarında çevresel değerlerin ve sahip olunan yerel kaynakların zarar görmeden kaldırabileceği optimum yükü taşıma kapasitesi olarak tanımlamak mümkündür. Taşıma kapasitesine yönelik yukarıda da ifade edildiği gibi bazı eleştiriler yapılmasına karşın, turizm destinasyonlarında, turizm gelişiminin plansız, programsız biçimde gerçekleşmesi, sürdürülebilirlik ilkesinden uzak kalınması, aynı şeyleri yaparak farklı sonuçların elde edilmesinin beklenmesi, tahrip olmuş bir çevre, geri döndürülemez hasarlar ile destinasyonları yaşanamaz yerlere dönüştürebilmektedir. Sürdürülebilir turizmde kaynak kullanımı ve korumada temel yapıtaşlarından birini oluşturan taşıma kapasitesi, kaynakların korunmasını sağladığı için turizm yönetimine rehberlik etmekte; kalabalık yönetimi, akıllı turizm uygulamaları, çevresel etki değerlendirmesi ve benzeri yönetim araçlarıyla birleştirildiğinde en kullanışlı uygulamalı tekniklerden biri olarak da görülmeye devam etmektedir (Bera vd., 2015; Sharma, 2016). Turizmin sürdürülebilirliği için taşıma kapasitesinin tüm alt boyutlarının bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi, analizlerinin yapılması ve dinamik yapının değişkenliğinin

irdelenmesi, turizm destinasyonlarının geleceğini koruma altına almayı sağlayacak şifreleri çözme anlamı taşımaktadır.

Turizmde taşıma kapasitesi; bazı çalışmalarda alt boyutlar, bazı çalışmalarda ise taşıma kapasitesi çeşitleri başlıkları altında incelenmiştir. Vishwambhar (2018) turizmde taşıma kapasitesini; doğal-ekolojik (manzara, iklim, ekolojik kapasite); ekonomik-politik (yerel kaynaklar, nüfus büyüklüğü, ekonomik yapı, kültürel ve yerel miras) ve sosyo-demografik (hazır işgücü, eğitim seviyesi, kültürel kimlik, turizm deneyimi, emme kapasitesi [absortive capacity]) alt boyutları ile incelemiştir. Castellani ve diğerleri (2007) çalışmalarında taşıma kapasitesini fiziksel veya ekolojik, ekonomik ve sosyal taşıma kapasitesi olarak sınıflandırmıştır. López-Bonilla ve López-Bonilla (2008) çalışmalarında sosyal ve psikolojik taşıma kapasitesini bir arada ele almış, turist perspektifinden turist algılarını ve memnuniyet düzeylerini ölçmüşlerdir. Wang ve diğerleri (2020) çalışmalarında turizm taşıma kapasitesini, ekonomik boyutuyla ele almışlar, kavramı; bir destinasyonun kentsel ekonomisinde turizm sektöründe bozulma olmadan artan turizm faaliyetlerini özümseme ve yönetme yetenekleri olarak tanımlamışlardır.

Bilindiği üzere destinasyonların taşıma kapasitelerine esneklik kazandırılmakta, ortaya çıkabilecek turizm kaynaklı olumsuz etkiler engellenebilmekte ya da azaltılabilmekte, zaman zaman da kapasiteyi artırmak için müdahaleler yapılabilmektedir. Örneğin; bitki örtüsünün dayanıklılığı artırılmakta, yerel halk ve turistlere verilen eğitimlerle davranış değişimlerinde yönlendirici olunabilmekte, turistik ürün çeşitlendirmesi yapılarak turist akışları tüm yıla yayılarak taşıma kapasitesi sınırlarının zorlanmasına bir biçimde müdahale edilebilmektedir (Watson ve Kopachevsky, 1996). Turizm destinasyonlarının taşıma kapasitelerinin değerlendirilmesi, insan faaliyetleri nedeniyle üzerinde değişiklik yapılmasının kabul edilemez hale geldiği eşik değerin ölçülmesini sağlamaktadır. Turizm faaliyetlerinin etkilerinin sonuçlarını değerlendirmek için, meydana geldikleri çevrenin özelliklerini ve özellikle dengesini değiştirmeden çevrenin kabul edebileceği rahatsızlığın ölçüsü olan direncini bilmek ve bu dirence ulaşılmadan gerekli tedbirleri alarak müdahale etmek gerekmektedir (Castellani vd., 2007).

Turizmde sosyal taşıma kapasitesi

Getz; taşıma kapasitesi kavramına sosyolojik açıdan bir yaklaşım geliştirmiş ve taşıma kapasitesinin; turist gelişimini sınırlamak için ev sahibi nüfusun tutum ve hoşgörü düzeylerinin kullanılmasını içerdiğini belirtmiştir. Kavram ile ilgili yapılan hemen hemen tüm tanımlar iki merkezi yönü içermektedir. Bunlar; ziyaretçi ve/veya yerel halkın deneyimin kalitesini yansıtan davranışsal bileşen ve kaynak tabanının bütünlüğü ile ilgili eşik seviyesi olan biyofiziksel bileşen yönleridir (Getz, 1987, Saveriades, 2000'den). Son yıllarda aşırı turizm (overtourism) kavramı ile turizmin bir destinasyonda ya da destinasyonun bir

kısmı üzerindeki olumsuz etkileri vurgulanmakta, yerel halkın algıladıkları yaşam kalitesi ve/veya ziyaretçilerin deneyim kalitelerini olumsuz yönde, aşırı biçimde etkileyen turizm olarak tanımlanmaktadır. Aşırı turizm, turizm fobisi (tourism phobia) oluşmasına neden olabilmekte ve sosyal, psikolojik ve fiziksel taşıma kapasitelerine atıfta bulunmaktadır (UNWTO, 2018). Sosyal taşıma kapasitesi; yerel toplumun kabul edilebilir turizm gelişimi seviyesini ve turist sayısı hakkındaki görüşünü açıklamaktadır. Kavram, destinasyonun turizmi yerel toplumun olumsuz tepkisine neden olmayacak bir seviyede geliştirme kabiliyeti ile ilgili görülmektedir (Keyser, 2002). Sosyal taşıma kapasitesi; ziyaretçilerin alternatif yerler aramadan önce kabul edebilecekleri deneyim kalitesi ve yerel halkın turistlerin varlığına ilişkin hoşgörülerinin derecesi olarak çift yönlü incelenebilmektedir. Turistlere ev sahipliği yapan topluluğun sosyal çevrelerinin ve ilişkilerinin sekteye uğramadığı, turizm faaliyetlerinden dolayı yaşam kalitelerinin bozulmadığı eşik, sosyal taşıma kapasitesinin sınırlarını belirlemektedir. Turizm destinasyonlarında yerel halk taraftan turistin hoş karşılanması, turiste misafirperverlik gösterilmesi, onunla sosyal ilişkiler kurulması, aralarındaki sosyal etkileşimin pozitif yönlü olmasını sağlamakta ve turistin deneyim kalitesini artırarak, destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetine ve/veya çevresine tavsiye etmesine etki edebilmektedir. Gerek turist, gerekse yerel halk tarafından turizm destinasyonlarında elde edilecek deneyimlerin kalitesinde sosyal taşıma kapasitesinin düzeyi belirleyici olmaktadır. Yerel halkın turistleri istemediği, sosyal çevrelerine zarar verdiklerini düşündükleri ve yerel faaliyetlerin dışına çıkıldığını algıladıklarında kapasitesi aşımı söz konusu olmaktadır. Turizm destinasyonunda sosyal taşıma kapasitesi aşıldığında; turist-yerel halk arasındaki sosyal ilişkiler olumsuz gelişmekte, sosyal etkileşim negatif yönlü olabilmekte ve çatışmalar ile sosyal gerilimler yaratabilmektedir. Destinasyonlarda taşıma kapasitesinin aşılması, aşırı turizm algısının artmasına ve turizm fobisinin oluşmasına, yerel halkın turizme ve turiste yönelik tutum, düşünce ve davranışlarının olumsuz hatta düşmanca bir biçime dönüşmesine yol açabilmektedir.

Turizmde sosyal taşıma kapasitesini etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında; turistik ortamın özellikleri, yerel nüfus, nüfus yoğunluğu, ziyaretçi sayısı, ziyaretçilerin zamansal ve mekânsal dağılımı, turistlerin kalış süresi, yerel halk ve turistlerin sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi vb.), ırksal ve etnik köken, turistik faaliyetlerin türü, turist tipolojileri, sosyal mesafe, kültürel mesafe, algılar, tutumlar, davranış biçimleri, topluluk duygusu, yerel kültürün gücü, suç düzeyi, kadının rolü, kültür, gelenekler, turistik deneyimden duyulan memnuniyet ve yerel halkın yaşam kalitesi düzeyi sayılabilir (Jovicic ve Dragin, 2008; Özgürel, 2020).

Alan yazında taşıma kapasitesine yönelik yapılan bazı çalışmalar ve elde ettikleri sonuçlar şunlardır: Tokarchuk ve diğerleri (2020) öznel refah ölçütlerini

kullanarak, sosyal taşıma kapasitesi eşiğini ölçmek için yeni bir yöntem önermişlerdir. Araştırmacılar önerdikleri yöntemin aşırı turizmin erken tanımlanması için bir araç olduğunu belirtmişler, ayrıca yaşam memnuniyeti göstergelerinin sosyal taşıma kapasitesinin kesin olarak tahmin edilmesini sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Seçilmiş ve Kılıç (2018) araştırmalarını Eskişehir ilinde gerçekleştirmişler, “yerel halkın toplumsal taşıma kapasitesine yönelik tutumlarını ve ziyaretçilerin psikolojik taşıma kapasitelerini” araştırmışlardır. Araştırmacılar; Eskişehir’de sosyal ve psikolojik taşıma kapasitelerinin aşılmadığı, yerel halkın ve ziyaretçilerin turizmin gelişmesiyle beraber olumlu düşüncelere sahip oldukları sonuçlarını elde etmişlerdir. Sharma (2016) çalışmasında; taşıma kapasitesini Hindistan’da bulunan Bhopal-Kerwa destinasyonunda turizm faaliyetleri ve etkileri için bir değerlendirme aracı olarak kullanmıştır. Aynı zamanda, bir turizm destinasyonu için toplam taşıma kapasitesini değerlendirmek üzere; ekonomik, sosyal, ekolojik, ziyaretçi deneyimi ve tesis etki göstergeleri ile etki temelli bir gösterge metodolojisi geliştirmiştir. Çuhadar ve Kervakıran (2015) çalışmalarında Marmaris’i ziyaret eden yabancı turistlerin turizmin sürdürülebilirliğine yönelik algı ve tutumlarını araştırmışlar ve Marmaris’te turizmin geleceğine yönelik kaygıları bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalık (2014) Beypazarı’nın sosyal taşıma kapasitesini araştırmış, yerel halk ve ziyaretçilere yönelik gerçekleştirdiği saha çalışmasında, Beypazarı’nda sosyal taşıma kapasitesinin aşılmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacı ayrıca, Beypazarı yerel halkının ve ilçeye gelen ziyaretçilerin turizmin gelişmesine paralel olarak olumlu düşünceler içerisinde olduklarını, ortaya çıkan sonuçların olumlu olmasının Beypazarı turizminin sürdürülebilirliğine olumlu bir katkıda bulunacağını belirtmiştir. López-Bonilla ve López-Bonilla (2008) turist algılarını ve memnuniyet düzeylerini ölçtükleri çalışmalarında, saha araştırmalarını dört Batı Endülüs Bölgesinde gerçekleştirmişler ve yoğun sezonda turist memnuniyetinde önemli bir düşüş yaşandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Turizmde taşıma kapasitesinin dikkate alınması, destinasyondaki yaşam kalitesinin korunması ve hatta daha da iyileştirilmesini sağlarken, ziyaretçilerin de elde ettikleri turistik deneyimlerin kalitesini olumlu yönde etkileyen önemli bir göstergedir. Bir taraftan destinasyona yönelik artan turistik talebin karşılanması, diğer taraftan sektör paydaşlarının (turizm işletmeleri, yerel yönetimler, yerel halk vb.) beklentilerine cevap verilmesi ve tüm bu faktörlerle birlikte destinasyona özgü, sınırlı olan çevresel değerlerin, kaynak kullanımında etkinlik ve sürdürülebilirlik ekseninde korunması gerekmektedir. Bu bağlamda destinasyonda kabul edilebilir turizm gelişiminin sınırlarının çizilmesi, nicel ve nitel göstergelerin dikkate alındığı bir bakış açısıyla turizm gelişiminin izlenmesi, planlanması ve yönetilmesi gerekmektedir (UNWTO, 1981; UNWTO, 2018). Sosyal taşıma kapasitesini analiz etmek için gerekli parametreler arasında; yerel halkın turizm algısı, turistlerin gelişine ilişkin duyguları ve tepkileri,

turizmle ilgili yaşam tarzı değişiklikleri ve turistlerin yanı sıra yerel toplulukların sırasıyla etkileşim ve iletkenlik ile ilgili rahat olmalarına ilişkin algıları yer almaktadır (Armono vd., 2017). Ancak sosyal taşıma kapasitesini gerek turistler gerekse yerel halk açısından tahmin etmek, birçok psikolojik faktöre bağlı olduğu için oldukça zordur. Sosyal taşıma kapasitesini ölçmenin oldukça karmaşık olması, farklı model ve yöntemlerin önerilmesine, bazı ölçümlerde; bütünsel bakış açısıyla tüm kapasite boyutlarını kapsayan göstergeler kullanılmasına yol açmıştır. Bu bağlamda; Hallo ve Manning (2010) Simülasyon Modeli ve Zhang ve Chung (2015) Kalabalık (Crowding) Modeli ile sosyal taşıma kapasitesini ölçmeye çalışmışlardır. Turizmde taşıma kapasitesini; Stankey ve diğerleri (1985) Kabul Edilebilir Değişim Sınırı Modeli (Limit of Acceptable Change Model-LACM) ile Liu ve diğerleri (2018) ise analitik hiyerarşi sürecini kullanarak Temel Bileşenler Analizi yapmışlardır. Araştırmacılar hem doğal, hem de sosyal kaynak göstergeleri, sosyal kalkınma, bölgesel altyapı ve sosyo-ekonomik sistem verileri olmak üzere 20 gösterge üzerinden değerlendirme endeksleri sistemi ile yaptıkları analizleri ile taşıma kapasitesini tüm boyutlarıyla ölçmüşlerdir.

Yöntem

Çalışmanın amacı ve önemi

Deniz, güneş ve kum amaçlı tatile yönelik turizm destinasyonlarının, özellikle Akdeniz çanağındaki destinasyonların, bir kısmının kitle turizmine ev sahipliği yapmaları yüksek sezonda turizmin çeşitli olumsuz etkilerine maruz kalmalarına yol açabilmektedir. Kalabalık yönetiminin gerçekleştirilmemesi sonucunda destinasyonun belirli noktalarında kalabalıklaşma, yerel nüfusa göre planlanan altyapının yetersiz kalması, çöplerin birikmesi, gürültü kirliliği, trafik sıkışıklığı gibi pek çok can sıkıcı ve rahatsızlık yaratıcı durum, yerel halkın yaşam kalitesi seviyesini düşürebilmekte, zaman zaman turistlere yönelik olumsuz tutum ve davranışlarına yol açabilmektedir. Buradan hareketle; deniz, güneş ve kum amaçlı tatile yönelik turizm destinasyonu olan İçmeler'deki sosyal taşıma kapasitesi düzeyi, yerel halkın görüşlerine başvurularak öğrenilmeye çalışılmıştır. Marmaris, küçük bir balıkçı kasabasından, dünyanın bilinen ve tercih edilen turizm destinasyonlarından birine dönüşmüştür. Marmaris'in turistik çekim merkezlerinden ve yerleşimlerinden olan İçmeler'de yerel halkın turistleri isteyip istemedikleri, turizme ve turistlere tepkilerinin olup olmadığı çalışma kapsamında ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın gerçekleştirilmesinde; 1950'lerden bu yana turizm faaliyetlerine ev sahipliği yapılan destinasyonda, yerel halkın turistlerden hoşnut olup olmadıkları, mevcut durumu ortaya koyabilmek ve yöre turizminin geleceğine yönelik bir bakış edinebilmek açısından değerli bulunması etkili olmuştur. İçmeler'de sosyal taşıma kapasitenin düzeyinin bilinmesi, turizminin sürdürülebilirliğinin

sağlanmasında, destinasyonun geleceğine yönelik atılacak adımlarda, yapılacak planlamalarda anahtar bir işlev üstleneceği için bir gereklilik olarak görülmüştür. Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesi düzeyinin bilinmesinin, hem turizm gelişimi için arzulan yerel halk desteğini alma, hem de ziyaretçilerin tatmin edici turistik deneyimler yaşamalarının sağlanmasındaki etkileri nedeniyle, turizm planlamacılarına ve destinasyon yöneticilerine yol göstereceği düşünülmüştür. Tüm bu açıklamalara ek olarak, yapılan alan yazın taramasında İçmeler destinasyonunun sosyal taşıma kapasitesi ile ilgili alan yazında yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yapılan çalışma ile alan yazındaki boşluk doldurulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Muğla ili Marmaris ilçesi İçmeler Mahallesi'nde ikamet eden yerel halk oluşturmaktadır. İçmeler Mahallesi'nin ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)'ne göre nüfusu 6.378'tir (TÜİK, 2019). Araştırmanın örnekleme 240 kişi olarak hesaplanmıştır ($\alpha=0,05$; $p=0,8$; $q=0,2$). 10 Mart-25 Mart 2018 tarihleri arasında yapılan saha çalışmasında 315 katılımcıya ulaşılmıştır. Olasılık dışı örnekleme yöntemleri arasında bulunan, -kapsamlı bilgiye sahip olanlara ulaşmada bir araç olabilen-, kartopu yöntemi ile katılımcılara ulaşılmıştır. Kartopu örnekleme; evren içinde yer alan, araştırmacı tarafından ulaşılan ilk kişiden elde edilen veriler ile sonraki diğer kişiye ve zincir biçiminde diğerlerine ulaşılması yoluyla, örneklem hacminin artırılmasına tıpkı kartopu gibi büyütülerek ulaşılmasıdır (Ural ve Kılıç, 2018).

Veri toplama aracı

Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesini ortaya çıkartabilmenin bir yolu olan, turizm deneyimleri üzerinden şekillendirilen ölçek, Çalık'ın (2014) çalışmasından alınmıştır. Ölçek 1-5 arasında puanlanan (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, hem katılıyorum, hem de katılmıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) 17 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik ve yapı geçerliliği analiz edilmiştir. Ölçeğin genel güvenilirliği Cronbach's Alpha Katsayısı=0.880 olarak yüksek bulunmuştur. Cronbach's Alfa Katsayısının, $0,80 \leq \alpha < 1$ aralığında bulunması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olması anlamı taşımaktadır (Kalaycı, 2008). Açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi ile ölçeğin yapı geçerliliği test edilmiştir. Barlett testi sonucunda ($p=0.000 < 0.05$) faktör analizine alınan değişkenlerin arasında ilişki olduğu, test sonucunda ($KMO=0.839 > 0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanabilmesi için yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinin uygulama aşamasında varimax yöntemi seçilmiş, faktörler arasındaki ilişki yapısının aynı kalmasına dikkat edilmiştir. Faktör analizi sonucuna göre değişkenler, 4 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğin ilişkin bulunan Cronbach's Alfa Katsayısı

ve açıklanan varyans değerleri ile ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo 1: Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimlerini belirlemeye yönelik ölçek faktör yapısı

Boyutlar	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alfa Katsayısı (α)
Geleneksel ve Psikolojik Değişim (Özdeğer=5,995)	17. Aile içi iletişimde değişime neden olmuştur.	0,809		
	12. Gelenek ve göreneklerde değişime neden olmuştur.	0,806		
	13. Yaşam tarzında değişime neden olmuştur.	0,794	23,267	0,875
	14. Giyim tarzında değişime neden olmuştur.	0,788		
	16. Turistlerle girilen etkileşim düzeyinin değişmesine neden olmuştur.	0,715		
	15. Üretime katılan kadın sayısında değişime neden olmuştur.	0,598		
Sosyo-Ekonomik Değişim (Özdeğer=2,391)	8. Bölgede yeni iş imkânları oluşturmuştur.	0,820		
	7. Bölgede fuar, kongre, festival gibi aktivitelerin artmasını sağlamıştır.	0,803		
	6. Bölgenin daha fazla insan tarafından tanınmasını sağlamıştır.	0,718	16,523	0,812
	5. Bölgeye yapılan yatırımı artırmıştır.	0,630		
	4. Bölgedeki geleneksel el sanatlarını canlandırmıştır.	0,552		
Fiziksel Gelişmişlik (Özdeğer=1,758)	2. Bölgedeki su ve elektrik şebekelerinin, yolların gelişmesini sağlamıştır.	0,881		
	3. Bölgedeki çevre düzenlemelerinin, park ve bahçelerin, otellerin, restoranların gelişmesini sağlamıştır.		14,145	0,804
Piyasa Değer ve Gelir Artışı (Özdeğer=1,342)	10. Kiraları artırmıştır.	0,851		
	9. Arsa fiyatlarını artırmıştır.	0,805		
	11. Yerel halkın kullandığı ürün ve hizmetlerin fiyatlarını artırmıştır.	0,775	13,628	0,819
	1. Yerel halkın gelirlerini artırmıştır.	0,631		
Toplam Varyans % 67.563				

Ölçekteki faktörlerin puan hesaplamalarında, faktördeki maddelerin değerleri toplanmış, akabinde madde sayısına bölünerek (aritmetik ortalama) faktör puanlarına ulaşılmıştır.

Verilerin istatistiksel analizi

Araştırmanın verileri, SPSS 22.0 programında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değer almaktadır. Dağılım aralığını hesaplamak için, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülünden yararlanılmıştır. Dağılım aralığı, 4 puanlık genişliğe sahiptir ve söz konusu bu genişlik, beş eşit genişliğe bölünerek sınır değerleri hesaplanmıştır. Hesaplama doğrultusunda; 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş, sınır değerleri gözetilerek bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993).

Araştırmanın varsayım ve sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımı, katılımcıların araştırma sorularına doğru cevap verdiklerinin varsayılmasıdır. Araştırmanın sınırlılıklarını; araştırmada toplanan verilerin güvenilirliği ve geçerliliğinin veri toplama tekniğinin özellikleri ile sınırlı olması, katılımcıların İçmeler’de yaşayan, saha çalışmasının yapıldığı tarihler arasında ev ve işyerlerinde bulunan yerel halkla sınırlı kalması, maddi kaynaklar düzeyi ve zaman kısıtı oluşturmaktadır.

Bulgular ve tartışma

Bu bölümde, araştırma kapsamında sahadan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan açıklamalar ve yorumlar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Yerel halkın tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	175	55,6
	Kadın	140	44,4
	Toplam	315	100,0
Yaş	25 Yaş ve altı	60	19,0
	26-30 Yaş	56	17,8
	31-35 Yaş	47	14,9
	36-40 Yaş	61	19,4
	41-45 Yaş	38	12,1
	45 Yaş üzeri	53	16,8
	Toplam	315	100,0
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	78	24,8
	Ortaöğretim	111	35,2
	Önlisans-Lisans	80	25,4
	Lisansüstü	46	14,6
	Toplam	315	100,0
Meslek	Öğrenci	30	9,5
	İşçi	128	40,6
	İşyeri sahibi	54	17,1
	Memur	41	13,0
	Emekli	19	6,0
	Çalışmıyor	19	6,0
	Diğer (avukat, doktor, özel sektörde yönetici vb.)	24	7,6
	Toplam	315	100,0
	Aylık Gelir	Yok	30
1.000 TL'den az		19	6,0
1.000-1.999 TL arası		99	31,5
2.000-2.999 TL arası		69	21,9
3.000 TL'den fazla		98	31,1
Toplam	315	100,0	
Gelirin Yüzde Kaçının Turizmden Sağlandığı	Gelirim yok	30	9,5
	Gelirim turizmden değil	107	34,0
	%50'den azını	74	23,5
	%50'den fazlasını	50	15,9
	Tamamını	54	17,1
Toplam	315	100,0	

Tablo 2 (Devamı): Yerel halkın tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
İçmeler'de Yaşama Süresi	5 yıldan az süredir	69	21,9
	5 yıldan fazla süredir	154	48,9
	Doğduğundan beri	92	29,2
	Toplam	315	100,0

Tablo 2'de gösterildiği üzere yerel halk katılımcılarının "*Cinsiyet*" değişkenine göre %55,6'sı (n=175) erkek, %44,4'ü (n=140) kadın olarak dağılım göstermektedir. Katılımcıların "*Yaş*" değişkenine göre %48,3'ü (n=152) 36 yaş ve üzeri yaştadır. "*Eğitim düzeyi*" değişkenine göre katılımcıların %40'ı (n=126) yükseköğretim mezunudur. Yerel halk katılımcılarının "*Meslek*" değişkenine göre %40,6'sı (n=128) işçi ve %17,1'i (n=54) işyeri sahibidir. "*Gelir*" değişkenine göre yerel halkın %48,3'ü (n=152) aylık 2.000 TL ve üzeri gelire sahiptir. Yerel halkın "*Gelirin yüzde kaçının turizmden sağlandığı*" değişkenine göre %34'ü (n=107) gelirim turizmden değil, %23,5'i (n=74) gelirim %50 den azını, %15,9'u (n=50) gelirim %50 den fazlasını ve %17,1'i (n=54) gelirim tamamını turizmden elde ediyorum olarak dağılmaktadır. Katılımcıların %9,5'inin (n=30) ise geliri bulunmamaktadır. İçmeler destinasyonunda, katılımcılardan %56,5'inin turizmden bir şekilde gelir elde etmesinin, turizme ve turiste yönelik olumlu tutumların oluşumunda, turizm gelişimini desteklemelerinde ve turizme bağlılık duymalarında olumlu etkiler yaratabileceği düşünülmektedir. "*İçmeler'de yaşama süresi*" değişkenine göre katılımcıların %48,9'u (n=154) 5 yıldan fazla süredir, %29,2'si (n=92) doğduğundan itibaren ve %21,9'u (n= 69) 5 yıldan az süredir İçmeler'de yaşamaktadır. Turizmin İçmeler'de doğrudan ve dolaylı istihdam sağlaması turizme bağlı göçün hedef varış noktaları arasında yerini almasına neden olmuştur. Sezonluk çalışma için gelenlerin sürekli yerleşime dönüşen göç hareketleri ile ikinci bir iş ve yan gelir olarak da turizmden ekonomik fayda sağlayanların giderek artan sayıları araştırmadan elde edilen sonuçlara ve yüzdesel oranlara yansımıştır.

Tablo 3: Yerel halkın turistlerle ilişkileri, turist davranışları ile karşılaşma sıklıkları ve tutumlarına göre dağılımı

İfadeler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Turistlerin Yerel Halkla En Çok Hangi Sebep İlişki Kurduğu	Yerel kültürü öğrenmek için.	113	35,9
	Sadece alışveriş için zorunlu iletişim.	97	30,8
	Fotoğraf çekmek için izin almaları.	32	10,2
	Yerel halkın turistle iletişim kurmak istemesi.	53	16,8
	Diğer	20	6,3
	Toplam	315	100,0
Turistlerle Daha İyi İletişim Kurma Yolları	Turistlere sempati duymalıyım.	83	26,3
	Turistler daha sıcakkanlı olmalı.	109	34,6
	Daha cesur olmalıyım.	71	22,5
	Diğer	52	16,5
	Toplam	315	100,0
Aykırı Davranışlara Tanık Olma Sıklığı	Hiç tanık olmadım.	86	27,3
	Nadiren tanık oluyorum.	81	25,7
	Bazen tanık oluyorum.	77	24,4
	Sıklıkla tanık oluyorum.	41	13,0
	Her zaman tanık oluyorum.	30	9,5
	Toplam	315	100,0
Turistlerin En Rahatsız Eden Davranışı	Küçümseyici olmaları.	29	12,7
	Bencil olmaları.	25	10,9
	Cimri olmaları.	44	19,2
	Kötü örnek olmaları.	75	32,8
	Kaba olmaları.	27	11,8
	Diğer	29	12,7
	Toplam	229	100,0
Rahatsız Edici Davranışlara Nasıl Tepki Verdiği	Yetkililere haber veririm.	39	12,4
	Kızarak uyarırım.	17	5,4
	Kibarca uyarırım.	88	27,9
	Yaptıklarının yanlış olduğunu düşünürüm ama bir şey söylemem.	91	28,9
	Anlayışla karşılarım.	80	25,4
	Toplam	315	100,0
İçmeler’de Turizm	Olmamalıdır.	8	2,5
	Makul düzeydedir.	69	21,9
	Gelişmeye devam etmelidir.	238	75,6
	Toplam	315	100,0

Katılımcıların *“Turistlerin kendileri ile en çok hangi sebeple ilişki kurduğu”* sorusuna verdikleri cevaplar frekansları açısından; *“Yerel kültürü öğrenmek için”* (n=113), *“Sadece alışveriş için zorunlu iletişim”* (n=97), *“Yerel halkın turistle iletişim kurmak istemesi”* (n=53), ve *“Fotoğraf çekmek için izin almaları”* (n=32) olarak sıralanmaktadır. Turist-yerel halk ilişkileri resmi bir diğer ifadeyle kurallara bağlı olarak ya da resmi olmayan yani bir kurala dayalı olmaksızın gerçekleşebilmektedir. Elde edilen bulgular; İçmeler’de yerel halk-turist ilişkilerinin samimiyete dayalı, çıkar gözetmeksizin, samimi ilişkileri tanımlayan resmi olmayan ilişkiler biçiminde, daha yüksek oranda gerçekleştiğini göstermektedir. İçmeler yerel halkının uzun yıllardır turistle teması, yabancı dil/dilleri konuşabilmesi (Özgürel, 2020) destinasyonu ziyarete gelen turistlerle dil engeli olmadan sosyal ilişkiler kurmasını ve geliştirmesini sağlamaktadır. Turistler destinasyonda, çeşitli gereksinimlerini karşılamak için turizmden bağımsız işletmelerde; bakkal, manav, kuaför vb. alışveriş yapmakta, turizm işletmelerinden çeşitli ürünler satın almakta, turizm çalışanları ve zaman zaman işletme sahipleri ile resmi ilişkiler kurmaktadır. Turist-yerel halk arasında çıkara bağlı ve yüzeysel olarak gerçekleşen resmi ilişkilerin oranı %30,8 ile katılımcıların bir kısmının turizmden gelirlerinin tamamını ve diğer bir kısım katılımcının da gelirlerinin yarıdan fazlasını turizmden elde etmeleri ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Tablo 3’te verildiği üzere yerel halka *“Turistlerle daha iyi iletişim kurma yolları”* ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Verilen cevapların dağılımları incelendiğinde; *“Turistler daha sıcakkanlı olmalı”* %34,6 (n=109) oranı ile birinci sırada, *“Turistlere sempati duymalıyım”* %26,3 (n=83) oranı ile ikinci sırada ve *“Daha cesur olmalıyım”* %22,5 (n=71) oranı ile üçüncü sırada yer almıştır. Elde edilen bulgular Çalık (2014) ve Seçilmiş ve Kılıç’ın (2018) elde ettiği sonuçlarca desteklenmektedir. İçmeler ağırlıklı olarak İngiliz ve Rus turistler tarafından tercih edilmektedir. İngilizlere yönelik sosyal ilişkilerinde soğuk olduklarına dair yerleşmiş bir kanaat bulunduğu bilinmekte (Avcıkurt, 2015), araştırmaya katılan İçmeler yerel halkında da söz konusu kanaatin varlığının elde edilen sonuçlara yansımış olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sosyal ilişkilerde ilişkinin düzeyi ve sıklığı arttıkça, tanıdıklık düzeyini arttıracak, sanılanın aksine İngilizlerin aslında düşünüldüğü gibi olmadığını zamanla anlaşılabilceğini belirtmek gerekmektedir. Yerel halkın Akdeniz tipi insan profilinin bilinen sıcakkanlılığının yarattığı beklenti ile turistlerin daha sıcakkanlı olması gerektiğini, kendisinden yola çıkarak düşünmesinin de elde edilen sonuçta etkisi olduğu söylenebilir. Katılımcılardan %26,3’ünün turistlerle iyi iletişim kurma için sempati duymayı bir eylem olarak görmesi, sempatik bir anlayış geliştirmesi, olumlu sosyal ilişkilerin önünü açan, değerli bir bakış açısı olarak görülebilir.

Katılımcıların *“Turistlerin aykırı davranışlara tanık olma sıklığı”* sorusuna verdikleri cevaplar sırasıyla; *“Hiç tanık olmadım”* diyenler %27,3 (n=86), *“Nadiren tanık oluyorum”* diyenler %25,7 (n=81), *“Bazen tanık oluyorum”* diyenler

%24,4 (n=77), “Sıklıkla tanık oluyorum” diyenler %13,0 (n=41) ve “Her zaman tanık oluyorum” diyenler %9,5’tir (n=30). Yerel halkın %22,5’inin turistlerin aykırı davranışları ile çok daha sık karşılaşması, iş ve sosyal yaşamlarında turistlerle yakın fiziksel ve /veya sosyal mesafe içerisinde bulunmalarından, kendi değer yargılarına olabildiğince ters düşen bir durum olarak algılamalarından veya turistlere yönelik olumsuz tutumlarının bir ifadesi olarak cevaplarına yansımış olması muhtemel görülebilir. Elde edilen bulgular Çalık’ın (2014) ve Seçilmiş ve Kılıç’ın (2018) çalışmalarından elde ettikleri sonuçlar tarafından desteklenmektedir.

Yerel halka “*Turistlerin en rahatsız edici davranışları olarak neleri gördükleri*” sorulmuş, verilen cevaplar incelendiğinde sırasıyla; %32,8’i (n=75) “Kötü örnek olmaları”; %19,2’si (n=44) “Cimri olmaları”; %12,7’si (n=29) “Küçümseyici olmaları”, %11,8’i (n=27) “Kaba olmaları” ve %10,9’u (n=25), “Bencil olmaları” ifadeleri yer almıştır. İçmeler’de çokkültürlü bir sosyal yapı bulunmaktadır. Uzun yıllardan beri birçok farklı kökenden turiste ev sahipliği yapan İçmeler yerel halkı, turizm kaynaklı göçler nedeniyle birçok alt kültürden bireyi de bünyesinde barındırmaktadır. İçmeler toplumunda, Rus gelinler ve yaşam biçimi göçmeni yerleşik yabancıların da varlığıyla farklı kültürlerin temas ve etkileşimleri artmaktadır. Elde edilen bulgular, yerel halkın kültürel öğretileri doğrultusunda, turistlerin uygunsuz davranışları (alkol tüketimleri, uyuşturucu kullanımları, mahrem alan tutumlarındaki farklılık, üstsüz güneşlenme ve benzeri) ile özellikle genç ve çocuklar için kötü örnek oluşturmaları, gösteriş etkisi yaratarak yöre insanını da daha çok tüketime teşvik etmeleri gibi gerekçelerle açıklanabilir. Türkiye ucuz ülke imajı ile ön plana çıkmakta, benzer bir durum da İçmeler için geçerliliğini korumaktadır. Özellikle Rus turistlerin bahşiş vermekten kaçındıkları bilinmekte, alt gelir grubundan turistlerin İçmeler’i ziyareti ve alkollü-alkolsüz içeceklerini bile her şey dahil tesislerden çıkartarak dışarıda tüketmelerinin söz konusu sonucu etkileyen faktörler olabileceği öngörülmektedir.

Katılımcılara “*Turistlerin rahatsız edici davranışlarına nasıl tepki verdikleri*” sorulmuş, verilen cevaplar incelendiğinde; birinci sırada 91 katılımcı (%28,9) “Yaptıklarının yanlış olduğunu düşünürüm, ama bir şey söylemem”, ikinci sırada 88 katılımcı (%27,9) “Kibarca uyarırım” ve üçüncü sırada 80 katılımcı (%25,4) “Anlayışla karşılarım” ifadeleri yer almıştır. Katılımcılardan 39’u (%12,4) “Yetkililere haber vereceğimi” ve 17’si (%5,4) ise “Kızarak uyaracağımı” belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular, İçmeler destinasyonunda yerel halkın turistlere yönelik hoşgörü gösterdiklerini, yazarlarca da gözlemlendiği üzere aşırı alkollü olmadan kaynaklanan olumsuz davranışlarda, -kavgaya karışma, yüksek sesle, bağırarak konuşma, sarkıntılık vb. gibi durumlarda-, yerel halkın kızarak veya yetkililere haber vererek tepki gösterdiği bilinmektedir. İçmeler’de konaklama tesisleri başta olmak üzere, turizm işletmelerinin, yerel halkın gündelik yaşam alanları, evleri

ile iç içe olmasına karşın turistlere tepkilerinin düşük düzeyde olmasının, sosyal taşıma kapasitesi açısından önemli bir bulgu olduğu söylenebilir.

Yerel halka “İçmeler’de turizm” gelişimine yönelik görüşleri sorulmuş, katılımcılardan %75,6’sı (n=238) “İçmeler’de turizm gelişmeye devam etmelidir”, %21,9’u (n=69) “İçmeler’de turizm makul düzeydedir” ve %2,5 (n=8)’i “İçmeler’de turizm olmamalıdır” diyerek düşüncelerini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; araştırmaya katılan İçmeler yerel halkının, turistlere ve turizme yönelik tutumları ile ilgili olarak Doxey Irridex Modeli’ne¹, bir diğer ifadeyle Kızgınlık İndeksine göre Hoşnutluk ve İlgisizlik evreleri arasında olduğu söylenebilir. Turistlerin rahatsız edici davranışlarına yerel halktan 39 katılımcının (%12,4) yetkililere haber vermeyi tercih etmesi ve 17 katılımcının (%5,4) kızarak uyarması destinasyonda Kızgınlık veya Düşmanlık evrelerinin yaşandığını söylemek için oldukça düşük düzeydedir. Ayrıca araştırmaya katılan yerel halkın %75,6’sı İçmeler’de turizm gelişmeye devam etmeli diyerek, Butler Yaşam Döngüsü Modeli’ne² göre İçmeler’in gelişim evresinde olduğu ve yerel halkın söz hakkını yitirmemiş olmasına bağlı hoşnutluk içerisinde olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi puan ortalamaları

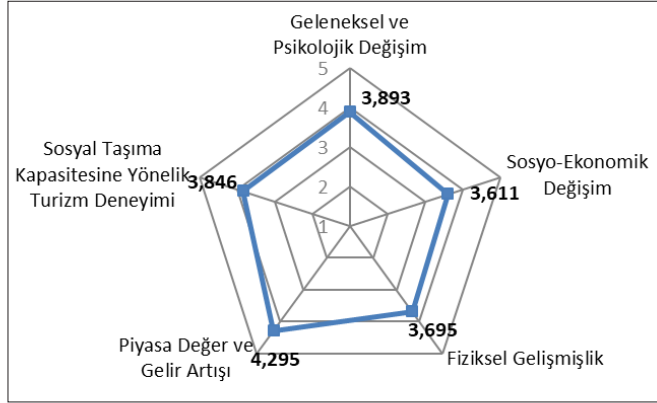
	Frekans (n)	Ort	Ss	En Düşük Değer	En Yüksek Değer
Geleneksel ve Psikolojik Değişim	315	3,893	0,880	1,000	5,000
Sosyo-Ekonomik Değişim	315	3,611	0,838	1,000	5,000
Fiziksel Gelişmişlik	315	3,695	0,982	1,000	5,000
Piyasa Değer ve Gelir Artışı	315	4,295	0,851	1,000	5,000
Sosyal Taşıma Kapasitesine Yönelik Turizm Deneyimi	315	3,846	0,646	1,000	5,000

Yerel halkın “Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi” incelendiğinde; “Geleneksel ve psikolojik değişim” (3,893 ± 0,880); “Sosyo-ekonomik değişim” (3,611 ± 0,838); “Fiziksel gelişmişlik” (3,695 ± 0,982); “Piyasa değer ve gelir artışı” (4,295 ± 0,851) alt boyutları ile “Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi” (3,846 ± 0,646) puanlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

¹ Doxey Irridex Modeli detaylı bilgi için bakınız (Özgürel, 2020).

² Butler Yaşam Döngüsü Modeli detaylı bilgi için bakınız G. Özgürel (2020). *Turizm Destinasyonlarında Yerleşik Yabancı-Yerel Halk Etkileşimi Üzerine Bir İnceleme*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], T.C. Balıkesir Üniversitesi.

Şekil 1: Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi puan ortalamalarına ilişkin diyagram

Araştırmaya katılan yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi ile ilgili ifadelerle verdiği cevapların dağılımları Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5: Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi ile ilgili ifadelerle verdiği cevapların dağılımları

Boyutlar	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Piyasa Değer ve Gelir Artışı	Arsa fiyatlarını artırmıştır.	10	3,2	12	3,8	34	10,8	83	26,3	176	55,9	4,280	1,015
	Kiraları artırmıştır.	10	3,2	8	2,5	35	11,1	84	26,7	178	56,5	4,310	0,986
	Yerel halkın kullandığı ürünlerin fiyatlarını artırmıştır.	7	2,2	11	3,5	42	13,3	76	24,1	179	56,8	4,300	0,977
	Yerel halkın gelirlerini artırmıştır.	29	9,2	15	4,8	73	23,2	92	29,2	106	33,7	3,730	1,233

Tablo 5 (Devamı): Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları

Boyutlar	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Geleneksel ve Psikolojik Değişim	Gelenek ve göreneklerde değişime neden olmuştur.	21	6,7	29	9,2	55	17,5	87	27,6	123	39,0	3,830	1,229
	Yaşam tarzında değişime neden olmuştur.	13	4,1	20	6,3	53	16,8	96	30,5	133	42,2	4,000	1,104
	Giyim tarzında değişime neden olmuştur.	8	2,5	24	7,6	56	17,8	100	31,7	127	40,3	4,000	1,057
	Üretime katılan kadın sayısında değişime neden olmuştur.	13	4,1	9	2,9	82	26,0	103	32,7	108	34,3	3,900	1,041
	Turistlerle girilen etkileşim düzeyinin değişmesine neden olmuştur.	11	3,5	16	5,1	67	21,3	133	42,2	88	27,9	3,860	0,997
	Aile içi iletişimde değişime neden olmuştur.	31	9,8	20	6,3	56	17,8	93	29,5	115	36,5	3,770	1,278
Sosyo-Ekonomik Değişim	Bölgedeki geleneksel el sanatlarını canlandırmıştır.	25	7,9	69	21,9	86	27,3	88	27,9	47	14,9	3,200	1,173
	Bölgeye yapılan yatırımı artırmıştır.	12	3,8	19	6,0	89	28,3	115	36,5	80	25,4	3,740	1,027
	Bölgenin daha fazla insan tarafından tanınmasını sağlamıştır.	11	3,5	19	6,0	53	16,8	127	40,3	105	33,3	3,940	1,028
	Bölgede fuar, kongre, festival gibi aktivitelerin artmasını sağlamıştır.	22	7,0	37	11,7	93	29,5	79	25,1	84	26,7	3,530	1,200
	Bölgede yeni iş imkânları oluşturmuştur.	12	3,8	40	12,7	72	22,9	112	35,6	79	25,1	3,650	1,102

Tablo 5 (Devamı): Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları

Boyutlar	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Fiziksel Gelişmişlik	Bölgedeki su ve elektrik şebekelerinin, yolların gelişmesini sağlamıştır.	21	6,7	47	14,9	83	26,3	92	29,2	72	22,9	3,470	1,187
	Bölgedeki çevre düzenlemelerinin, park ve bahçelerin, otellerin, restoranların gelişmesini sağlamıştır.	13	4,1	16	5,1	66	21,0	119	37,8	101	32,1	3,890	1,047

Araştırmaya katılan yerel halkın “*Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi*” ile ilgili ifadelere verdiği cevaplar içerisinde; “*Piyasa değer ve gelir artışı*” boyutu altında yer alan “*Arsa fiyatlarını artırmıştır*” ($4,280 \pm 1,015$); “*Kiraları artırmıştır*” ($4,310 \pm 0,986$) ve “*Yerel halkın kullandığı ürünlerin fiyatlarını artırmıştır*” ($4,300 \pm 0,977$) ifadelerine çok yüksek düzeyde; “*Gelirleri artırmıştır*” ifadesine ise yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır. İçmeler etrafı ormanlarla çevrili, arazi üretme ve inşaat alanı açabilme imkânlarının oldukça sınırlı olduğu bir coğrafi yapıya sahiptir. Turizm gelişimine bağlı olarak, gerek kıyı şeridinde yer alan neredeyse bitişik nizam devam eden turizm işletmeleri, gerekse İçmeler sokaklarında yerel halkın konutları ile iç içe olan apart oteller, restoranlar ve diğer turizm işletmeleri yarattıkları talep ile arsa, dükkân ve konut fiyatlarını yükseltmektedir. Özellikle yüksek sezonda turistik talebin doğrudan ve dolaylı etkileri ile yerel halkın tüketim amaçlı satın aldığı çeşitli mal ve hizmetlerin fiyatları da gerek turistik talep gerekse maliyet yüksekliliği nedeniyle artmakta ve yerel halka yansımaktadır. Araştırmaya katılan yerel halkın %56,5’inin, turizmden gelirinin tamamını ya da bir kısmını elde etmesi, kira geliri sağlaması, gayrimenkullerinin kıymet kazanması, turizmin ekonomik etkilerini olumlu değerlendirmelerine yol açabilecek faktörler arasındadır.

Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimlerinin alt boyutlarından olan “*Geleneksel ve psikolojik değişim*” boyutunu kapsayan ifadelerin tamamında; “*Gelenek ve görenekler*” ($3,830 \pm 1,229$); “*Yaşam tarzı*” ($4,000 \pm 1,104$); “*Giyim tarzı*” ($4,000 \pm 1,057$); “*Kadının üretime katılımı*” ($3,900 \pm 1,041$); “*Turistlerle etkileşim*” ($3,860 \pm 0,997$) ve “*Aile içi iletişim*” ($3,770 \pm 1,278$)’de değişime neden olduğuna, yüksek düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bir taraftan küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, bir diğer taraftan farklı kültürlerle karşılaşma ve ilişkiler, turizm ve göç olguları ile birlikte toplumlarda değişime ivme kazandırmaktadır. Turizm kültürel farklılıkların farkındalığını artırmakta, karşılıklı kültürel etkiler ile etkileşime yol açmaktadır. Elbette turizm yerel halkın ifade ettiği gibi toplumsal değişim ve dönüşümlerde rol oynamakta ancak burada konjonktürün; küreselleşmenin, göç olgusunun, iletişim teknolojilerinin ve küresel ölçekte yaşanan yaşam biçimi değişimlerinin de toplumlar üzerinde önemli etkiler yarattığını belirtmek gerekmektedir.

Katılımcıların “*Sosyo-ekonomik değişim*” boyutu altında yer alan ifadelerden; “*Geleneksel el sanatlarını canlandırma*” ifadesine orta ($3,200 \pm 1,173$) düzeyde; “*Yatırımları artırma*” ($3,740 \pm 1,027$); “*Bölgenin daha fazla tanınması*” ($3,940 \pm 1,028$); “*Bölgede aktivitelerin artması*” ($3,530 \pm 1,200$) ve “*Bölgede yeni iş imkânları*” ($3,650 \pm 1,102$) ifadelerine ise yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Deniz, güneş ve kum amaçlı tatile yönelik turizm gelişimini sürdüren İçmeler’de ziyaretçilerin deniz-kum-güneş ve renkli gece yaşamı için destinasyona geldikleri gözlenmektedir. Yöresel el sanatları, iğne oyası ve kilimler Muğla’da ön plana çıkmakta ancak turistlerin üretimlerini gözlemleyecekleri ve satın alabilecekleri mekânlar yok denecek kadar az olduğu için yerel halkın el sanatlarını canlandırma ifadesine orta düzeyde katılımı bu durumu desteklemektedir. Yerli ve yabancı ortaklı yatırımların bulunduğu İçmeler’de, yapılan yatırımlar yıllar itibariyle artmakta, var olan yatırımların kapasiteleri artırılmaya çalışılmakta, bölgede doğrudan ve dolaylı istihdam sağlayacak yeni iş fırsatları yaratılmaktadır. Festivaller, çeşitli sanatsal etkinlikler, bisiklet ve otomobil yarışları ile gündemde olan bölge hem etkinlikler, hem de ziyaretlerinden memnun kalan turistlerin tavsiyeleri ile daha çok tanınır hale gelmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak yerel halk da turizmin sosyo-ekonomik değişimi olumlu yönde etkilediğini, ifadelerine yüksek düzeyde katılarak teyit etmektedir.

Yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimlerinin alt boyutlarından olan “*Fiziksel gelişmişlik*” boyutunu oluşturan; “*Bölgedeki su ve elektrik şebekelerinin, yolların gelişmesini sağlamıştır.*” ($3,470 \pm 1,187$) ve “*Bölgedeki çevre düzenlemelerinin, park ve bahçelerin, otellerin, restoranların gelişmesini sağlamıştır.*” ($3,890 \pm 1,047$) ifadelerine yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Turizm gelişimi için altyapı ve üstyapı imkânlarının geliştirilmesi gerekirken, turizm gelişimi ile bölgeye yapılan kamu ve özel sektör yatırımları artmakta, destinasyon çehresi değişmektedir. Yerel halk ifadelerine yüksek düzeyde katılarak, turizmin fiziksel gelişmişliği artırdığını cevapları ile desteklemiştir.

Sonuç ve öneriler

Turizm destinasyonlarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında, yerel halkın algıladığı yaşam kalitesinin bozulmadan devamlılığının sağlanmasında, turizme ve turiste yönelik olumlu tutumlar sergilemelerinde ve turistlerin tatil

deneyimlerinden tatmin olmalarında, taşıma kapasitesi temel bir parametre oluşturmaktadır. Turist akışlarının devamlılığını sağlama, turistlerin destinasyondaki deneyim kaliteleri ile yakından ilişkilidir. Bu durum turistlerin destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetlerini ile tavsiye etme davranışlarını da etkilemektedir (Eugenio-Martin, 2011).

Çalışmada araştırmaya katılan yerel halkın %43,5'inin turizmden hiçbir şekilde gelir elde etmediği tespit edilmiştir. Yerel halkın; turizmden gelir elde etme düzeyi arttıkça, bir diğer ifadeyle turizme ekonomik anlamda bağımlılığı arttıkça, turizme ve turiste yönelik yüksek düzeyde olumlu tutumlar geliştirdikleri ifade edilmektedir (Thomason vd., 1997). Çalışmadan elde edilen bulgular, İçmeler destinasyonunda; ekonomik nedenlerden bağımsız olarak, turizme ve turiste yönelik yüksek düzeyde olumlu tutumların varlığını göstermektedir. Her ne kadar turizmin olumsuz ekonomik etkileri arasında yer alan enflasyonist baskı, kira ve emlak fiyatlarının artışı gibi durumlar İçmeler'de gözlenirse de, yerel halkın turizm ve turiste yönelik tutumları üzerinde belirgin bir olumsuz etki yaratmadığı söylenebilir. Söz konusu bu durum İçmeler'de ekonomik taşıma kapasitesinin aşılmadığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Yerel halk, turistlerin kendileri ile en çok yerel kültürü öğrenmek için iletişim içerisine girdiklerini (%35,9), turistlerde en çok rahatsızlık hissettikleri davranışların kötü örnek (örneğin; alkol tüketimleri, uyuşturucu kullanımları, mahrem alan tutumlarındaki farklılıklar vb.) oluşturmaları olduğu (%32,8), turistlerin rahatsız edici davranışlarına %5,4'ünün kızarak uyarıda bulunacakları ve katılımcı yerel halkın %75,6'sının İçmeler'de turizmin gelişmeye devam etmesini istediği tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda yerel halkın sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi ile ilgili 4 alt boyut ortaya çıkmıştır. "*Sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimi*" (3,846 ± 0,646); "*genel ve psikolojik değişim*" (3,893 ± 0,880); "*sosyo-ekonomik değişim*" (3,611 ± 0,838); "*fiziksel gelişmişlik*" (3,695 ± 0,982) ile "*piyasa değer ve gelir artışı*" (4,295 ± 0,851) boyutlarının puan ortalamaları yüksek düzeydedir. Elde edilen bulgular, araştırmaya katılan İçmeler yerel halkının, turizm deneyimlerine ilişkin algılarının; "*sosyo-ekonomik değişim*" boyutunda turizme ilişkin hem olumlu etkileri, hem de olumsuz etkileri yüksek düzeyde algıladıklarını, diğer tüm boyutlarda ise turizm deneyimlerine ilişkin olumlu etkileri de yüksek düzeyde olumlu algıladıklarını göstermektedir. Genel olarak sonuçlar, araştırmaya katılan yerel halkın; turizmin hem olumlu hem de olumsuz etkilerini algıladıklarını ve İçmeler'deki yaşamlarında karşılaştıkları olumsuzluklarda, turizmin hedef gösterilerek, sorumlu tutulmayacağına dair genel bir görüş olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, Aligholizadeh Firouzjaie ve diğerlerinin (2020) çalışmalarından elde ettikleri bulgularca desteklenmektedir. Yerel halkın çoğunluğunun (%75,6) turizm gelişmeye devam etmeli görüşleri, sosyal taşıma kapasitesine yönelik turizm deneyimlerinden yüksek düzeyde hoşnut-

luk duyduklarını göstermektedir. Tespit edilen bu durum, İçmeler’de sosyal taşıma kapasitesinin aşılmadığını kanıtlar niteliktedir.

Turizm destinasyonlarının stratejik sürdürülebilir kalkınmasını planlamak için kamunun ve destinasyon yönetim organizasyonlarının önemli bir paydaşı olan özel sektörün, yarınlarnı daha iyiye taşıyabilmek için yürüttükleri planlama ve pazarlama faaliyetlerinde, başarılı bir yönetim için, turizmde taşıma kapasitesini gözardı etmemeleri gerekmektedir. Turizm destinasyonları için geliştirilecek politikalar ve kalkınma planlamalarında, turizmde taşıma kapasitesi analizleri, yararlanılabilecek önemli araçlar olarak görülmelidir. Özellikle sosyal taşıma kapasitesi analizi, destinasyondaki turizm gelişim senaryolarının uygulanmasında yerel halkın vereceği destek ile güç kazanacağından, yerel halkın beklentileri ve sempatisi kazanılarak ancak etkili sonuçların elde edilebileceği bilinmelidir. Bununla birlikte fiziki taşıma kapasitesi aşıldığında ortaya çıkacak tahribatın, o destinasyonda yaşayan halk ve gelecek nesiller tarafından düzeltmek için çaba gösterilse de uzun yıllar boyunca, zararlarını telafi edemeyeceklerinin unutulmaması gerekmektedir. Ayrıca yerel halkın fiziki taşıma kapasitesi başta olmak tüm taşıma kapasite boyutlarına ilişkin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Yerel halkın turizmin olumlu etkilerine yönelik farkındalığı, endişe ve şikayetlerinin anlaşılması, alınan kararlarda hassasiyetlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bir diğer taraftan destinasyondaki ziyaretçi sayısını ve turistlerin davranışlarını düzenleyici tedbirlerin ötesinde hareket edilmesi gerekmektedir. Turizm destinasyonlarında paydaşlar arasındaki sıkı işbirliği, tıkanıkların ortaya çıktığı, yoğun turist akışlarına hedef olan mekanlar ve çevresinde akıllı teknoloji kullanımı ile sadece ziyaretçi sayısı ile değil aynı zamanda ziyaretçileri yöneterek, çatışan çıkarlar kontrol altına alınarak, sosyal taşıma kapasitesinin aşımı önlenebileceğinin gözden kaçırılmaması gerekmektedir.

Bu doğrultuda; turizmin, destinasyon üzerindeki kabul edilebilir etkilerinin belirlenmesi, taşıma kapasitesi sınırlarının tanımlanması, yönetim stratejisinin benimsenmesi, tüm paydaşlar ile etkili iletişim kurulması, turizm yönetiminde tüm paydaşlara değer yaratacak, özgün bir modellemesinin oluşturulması ve akıllı destinasyona dönüştürülmesi gerekmektedir. İçmeler destinasyonunda Dünya Turizm Örgütü’nün (UNWTO, 2018) önerileri doğrultusunda; ziyaretçilerin destinasyonda zamansal ve mekansal olarak yayılımlarının teşvik edilmesi, destinasyonda yeterince bilinmeyen çekici yerlere turistlerin yönlendirilmesi, farklı tipolojilerdeki turistleri destinasyona çekebilmek için turistik ürün çeşitlendirmesine gidilmesi, İçmeler yerel halkının turizmden elde edeceği faydaları artırmaya yönelik çalışmalar yapılması, yerel halk ile destinasyonu ziyaret eden yerli ve yabancı turistleri memnun edecek deneyim ortamlarının zenginleştirilmesi, yerel paydaşlarla ve turistlerle iletişimi kesintisiz hale getirecek platformların oluşturulması, İçmeler’in altyapı ve üstyapı

yatırımlarının tahminlenen büyüme ve gelişme ekseninde iyileştirilmesi, akıllı destinasyon şartlarının sağlanarak, akıllı uygulamalar ile izleme, düzenleme ve uyarlama stratejilerinin oluşturulması, bu doğrultuda sosyal taşıma kapasitesinin yönetilmesi gerekmektedir.

Son söz olarak turizm destinasyonlarında sosyal taşıma kapasitesine yönelik araştırmalar yerel halk ve turist cephesinden eşzamanlı olarak, daha geniş örneklem büyüklüğüne ulaşılarak ve destinasyonların taşıma kapasitesi boyutları bütünlük biçimde, incelenerek araştırılabilir.

Kaynakça

- Aligholizadeh Firouzjaie, N., Barimani, F. ve Taghizadeh Armaki, N. (2020). Assesment of social carrying capacity of the host community for the tourism development (case study: coastal villages in North Daboi District, Mahmoodabad Township). *Journal of Riural Research*, 11 (2), 318-331.
- Armono, H. D., Rosyid, D. M. ve Nuzula, N. I. (2017). Carrying capacity model applied to coastal ecotourism of Baluran National Park, Indonesia. *CITIES 2016 International conference: coastal planning for sustainable maritime development 18 october 2016, institut teknologi sepuluh nopember*, IOP conference series: earth and environmental science 79 (s. 1-8). IOP Publishing .
- Avcı Kurt, C. (2015). *Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım* (4. Bs.). Detay Yayıncılık.
- Bera, S., Majumdar, D. D. ve Paul, A. K. (2015). Estimation of tourism carrying capacity for Neil Island, South Andaman, India. *Journal of Coastal Science*, 2 (2), 46-53.
- Buckley, R. (1999). An ecological perspective on carrying capacity. *Annals of Tourism Research*, 26(3), 705-708.
- Castellani, V., Sala, S. ve Pitea, D. (2007). A new method for tourism carrying capacity assessment. E. Tiezzi, J. C. Marques, C. A. Brebbia, & S. E. Jørgensen, (Eds.). *Ecosystems and sustainable development VI*. içinde (ss. 365-374). WIT Press.
- Çalık, A. Ö. (2014). *Turistik merkezlerin sosyal taşıma kapasitesi: Beypazarı örneği*. [Yayınlanmamış doktora tezi], T.C. Gazi Üniversitesi.
- Çuhadar, M. ve Kervankıran, İ. (2015). Turizmin sürdürülebilirliğine yönelik yabancı turistlerin algı ve tutumları: Marmaris örneği . *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 139-166.

- Eugenio-Martin, J. L. (2011). Assessing social carrying capacity of tourism destinations with random utility models. *Estudios De Economia Aplicada*, 29 (3), 881-902.
- George, R. M. ve Kini, M. K. (2016). Formulating urban design guidelines for optimum carrying capacity of a place. *Procedia Technology*, 24, 1742-1479.
- Hallo, J. C. ve Manning, R. E. (2010). Analysis of the social carrying capacity of a national park scenic road. *International Journal of Sustainable Transportation*, 4, 75-94.
- Ivanova, P. (2015). An analysis of tourist visits to Bulgaria in terms of its carrying capacity. *Narodnostopanski Arhiv*, 4, 19-36.
- Jovicic, D. ve Dragin, A. (2008). The assessment of carrying capacity – a crucial tool for managing tourism effects in tourist destinations. *Turizam*, 12, 4-11.
- Kennell, J. (2016). Carrying capacity. *Encyclopedia of Tourism* (c. 1, s. 133-135). Springer International Publishing.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayıncılık.
- Keyser, H. (2002). *Tourism Development*. Oxford University Press.
- Lindberg, K., McCool, S. ve Stankey, G. (1997). Rethinking carrying capacity. *Annals of Tourism Research*, 24 (2), 461-465.
- Liu, Y., Zhang, J., Wang, S., Wang, Y. ve Zhao, A. (2018). Assessment of environmental carrying capacity using principal component analysis. *Journal of Geoscience and Environment Protection*, 6, 54-65.
- López-Bonilla, J. M. ve López-Bonilla, L. M. (2008). Measuring social carrying capacity: an exploratory study. *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 3 (1), 116-134.
- Maggi, E. ve Fredella, F. L. (2010). The carrying capacity of a tourist destination. The case of a coastal Italian city. *In proceedings european regional science association (ERSA) congress sustainable regional growth and development in the creative knowledge economy*, 1-18. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/118917/1/ERSA2010_0576.pdf.
- Özgürel, G. (2020). *Turizm destinasyonlarında yerleşik yabancı-yerel halk etkileşimi üzerine bir inceleme*. [Yayımlanmamış doktora tezi], T.C. Balıkesir Üniversitesi.
- Papageorgiou, G. ve Brotherton, I. (1999). A management planning framework based on ecological, perceptual and economic carrying capacity: the case study of Vikos-Aoos National Park, Greece. *Journal of Environmental Management*, 56, 271-284.

- Saveriades, A. (2000). Establishing the social tourism carrying capacity for the tourist resorts of the east coast of the Republic of Cyprus. *Tourism Management*, 21, 147-156.
- Seçilmiş, C. ve Kılıç, İ. (2018). Turistik destinasyonlarda yerel halk ve turist gözünden taşıma kapasitesinin değerlendirilmesi: Eskişehir örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15 (3), 506-522.
- Sharma, R. (2016). Evaluating total carrying capacity of tourism using impact indicators. *Global Journal of Environmental Science and Management*, 2 (2), 187-196.
- Stankey, G. H., Cole, D., N.; Lucas, R. C.; Petersen, M., E. ve Frissell, S., S. (1985). The limits of acceptable change (lac) system for wilderness planning. General technical report, int-176. 14.07.2020 tarihinde <https://winapps.umt.edu/winapps/media2/wilderness/toolboxes/documents/planning/planning%20-%20LAC%20handbook.pdf> ağ adresinden erişildi.
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Biyoistatistik*. Özdemir Yayıncılık.
- Thomason, P., Crompton, J., I. ve Kamp, D., B. (1979). "A study of the attitudes of impacted groups within a host community toward prolonged stay tourist visitors." *Journal of Travel Research*, 17 (winter), 2-6.
- Tokarchuk, O., Gabriele, R. ve Maurer, O. (2020). Estimating tourism social carrying capacity. *Annals of Tourism Research*. 14.07.2020 tarihinde <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102971> ağ adresinden erişildi.
- Trakolis, D. (2003). Carrying capacity - an old concept: significance for the management of urban forest resources. *New Medit N.*, 3, 58-64.
- Tyrrell, T. ve Johnston, R. (2006). The economic impacts of tourism: A special issue. *Journal of Travel Research*, 45, 3-7. 10.1177/0047287506288876.
- TÜİK. (2019). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*. Türkiye İstatistik Kurumu. 10.07.2020 tarihinde www.tuik.gov.tr: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> ağ adresinden erişildi.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2018) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık.
- Vishwambhar, P. S. (2018). Carrying capacity analysis and destination development: A case study of Gangotri tourists/pilgrims' circuit in the Himalaya. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23 (3), 312-322.
- Wang, J., Huang, X., Gong, Z. ve Cao, K. (2020). Dynamic assessment of tourism carrying capacity and its impacts on tourism economic growth in urban tourism destinations in China. *Journal of Destination Marketing & Management*, 15, 1-15.

- Watson, G. L. ve Kopachevsky, J. P. (1996). Tourist carrying capacity: A critical look at the discursive dimension. *Progress in Tourism and Hospitality Research*, 2, 169-179.
- Wei, Y., Huang, C., Lam, P. T. ve Yuan, Z. (2015). Sustainable urban development: a review on urban carrying capacity assessment. *Habitat International*, 46, 64-71.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2018). *Centre of expertise leisure, tourism & hospitality; NHTV Breda University of Applied Sciences; and NHL Stenden University of Applied Sciences (2018), 'Overtourism'? – understanding and managing urban tourism growth beyond perceptions, executive summary*. Madrid: UNWTO. 15.07.2020 tarihinde <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070> ağ adresinden erişildi.
- World Tourism Organization (UNWTO). (1981). *Saturation of tourist destinations, report of the secretary general*. Madrid: UNWTO. 03.03.2021 tarihinde <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/unwtogad.1981.1.un406362r557g40k> ağ adresinden erişildi.
- Zhang, L. ve Chung, S. (2015). Assessing the social carrying capacity of diving sites in mabul Island, Malaysia. *Environmental Management*, 56, 1467-1477.

Etik kurul onayı

2020 yılı öncesi araştırma verileri kullanılması sebebi ile bu araştırma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Araştırmacıların katkı oranı beyanı

1. yazar %70 oranında, 2. yazar %10, 3. yazar %20 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

